

La dictadura dels r

La decisió de deixar estar la reunió, la van prendre poques hores abans, esgarriats del que passava als mercats. De fet, dimarts dia 7, vigília d'aquella reunió que no es va arribar a fer, fou el pitjor dia de la història dels mercats de divises: monedes tan poderoses com el dòlar nord-americà o la lliura esterlina van marcar un mínim històric en relació amb el marc alemany —i també divises més modestes, com la pesseta, la lira italiana o la corona sueca.

Quan van decidir de no fer la reunió prevista, indirectament els responsables de la política monetària dels Quinze es van abaixar els pantalons davant els mercats per segona vegada consecutiva en menys d'una setmana. El diumenge, dia 5, ja s'havien reunit d'urgència a Brussel·les per devaluar la pesseta i l'escut portuguès, i així evitar els atacs a què eren sotmeses totes dues monedes. Va ser un cap de setmana espantat que no va impedir que dilluns al matí ja hi tornéssim a ser, amb les pujades i baixades de les divises.

Qui mana aquí? Els membres del comitè monetari van fer números i van arribar a la conclusió que amb unes 85 pessetes n'hi hauria prou per a comprar un marc alemany. Un càlcul basat en criteris econòmics i objectius. Però, en canvi, als mercats financers un marc alemany no es deixa comprar, ara mateix, per menys de 91-92 pessetes. Els membres del comitè monetari són tècnics designats pels governs democràtics dels quinze països comunitaris, però la seva legitimitat democràtica no pesa prou a l'hora de decidir quant val una moneda. Ho decideixen els mercats financers que, d'aquesta manera, tenen un paper decisiu a l'hora de vigilar la bondat de les polítiques econòmiques que fan els governs.

El problema és que els mercats no s'han acontentat amb el paper de vigilant o de corrector de les polítiques econòmiques, i aquests últims anys, i cada vegada més, allò que interessa els operadors financers passa per sobre l'opinió dels polítics, que al final acaben fent més cas dels operadors que no dels votants o de la mateixa lògica política.

N'és un trist exemple la devaluació de la pesseta de la setmana passada: les dificultats per a mantenir el seu valor, segons els nivells acordats, dins el sistema mone-

Dimecres no hi va haver reunió del comitè monetari de la Unió Europea a Brussel·les. Els membres del comitè, representants dels bancs centrals i dels ministeris de finances dels quinze països membres, van estimar-se més de no fer la reunió, prevista feia setmanes, per no donar peu a especulacions dels mercats financers sobre les decisions que prendrien o no.

tari europeu van obligar el Govern espanyol a demanar-ne la devaluació, malgrat la millora de la situació econòmica.

La desorientació dels polítics es va manifestar els dies següents: dilluns, Felipe Gonzalez diu que no hi ha hagut devaluació, sinó sols "realineament" de les monedes (que en el cas de la pesseta va significar una devaluació); dimarts, el seu ministre d'Economia, Pere Solbes, reconeix que s'hauria estimat més una devaluació de l'11% o més, en lloc del 7% acordat (donant, així, idees als especuladors en divises); i dimecres, enmig d'una tempesta monetària de les que fan història, Pere Solbes mateix es tira a la piscina i gosa assegurar "rotundament" que no hi haurà cap més devaluació, emulant així la fatxenderia del seu predecessor Carlos Solchaga.

Es una situació que no fa cap gràcia, perquè, al capdavant, Gonzalez i Solbes són els polítics elegits per dirigir la política econòmica a l'estat espanyol. Com Edouard Balladur a França, John Major a la Gran Bretanya o Lamberto Dini a Itàlia. No fa cap gràcia que les seves decisions siguin cada dia més i més condicionades pels mercats, pels gestors dels fons d'inversió o dels fons de pensions que busquen el màxim profit dels diners que els confien els clients...

Com va començar tot. No fa gaire, els Estats Units i el Japó han iniciat l'enèsima guerra comercial d'aquests últims anys. Els nord-americans estan tips de la competència brutal que els fa la indústria japonesa, que ha inundat el mercat dels Estats Units amb cotxes, productes electrònics i informàtics fabricats al Japó. Una cosa que no seria cap problema, si no hagués costat a la indústria nord-americana una llarga crisi i milers de llocs de treball.

Per això, igual que en altres ocasions, els nord-americans han propiciat la debilitat del dòlar, que encareix els productes japonesos per als consumidors dels Estats Units i facilita la venda dels productes nord-americans a l'exterior. Però n'han fet un gra massa i han tingut la mala sort que això ha coincidit amb

la crisi de Mèxic, que ha atiat la desconfiança dels inversors de tot el món envers els Estats Units, que hi tenen grans inversions.

La tendència dels inversors financers de tot el món a fiar-

mercats

se cada vegada més d'Alemanya i del Japó ha fet que moltes inversions fetes en dòlars es desviessin cap el marc alemany i el ien japonès. El dòlar no ho ha resistit i ha caigut fins a nivells mai vistos. El marc i el ien, en canvi, han pujat en la mateixa proporció. I de retruc han rebut totes les altres divises dels països de la Unió Europea, que han perdut valor, un dia i un altre, respecte a la moneda de referència –el marc–, sense saber què havien fet malament.

SME: dues batalles perdudes. És la segona batalla que perd el Sistema Monetari Europeu (SME), que ja en la tempesta monetària del 1992-93 va haver de claudicar davant els mercats financers i va perdre pel camí dues divises, la lliura esterlina i la lira italiana. També aleshores, va “descafeïnar” les regles interiors del sistema i va permetre que el valor de les monedes pogués fluctuar un 15% amunt o avall –un marge massa ample perquè ningú s'empassés que totes les divises confluirien al 1997 en una moneda única.

En la tempesta del 92-93 els mercats van tenir un motiu poderós per a atacar les divises europees i el projecte de moneda única: la recessió econòmica, que feia desconfiar dels projectes comunitaris. Però aquesta vegada no hi ha recessió, hi ha creixement econòmic, i la tempesta monetària ha estat més exagerada que no pas aleshores. Hi ha qui pensa que l'atac va precisament contra el sistema monetari europeu: en efecte, quan aquest desemboqui en la futura moneda única permetrà un estalvi de costos fabulosos a la indústria i al comerç europeu, però, en canvi, provocarà pèrdues grandioses a les institucions financeres que es guanyen la vida amb els canvis de divises.

De moment, aquesta setmana el G-10 (el grup dels deu països més industrialitzats) es reunirà a París per veure què cal fer. Segurament que la proposta majoritària serà que els Estats Units apugin els tipus d'interès i que Alemanya i el Japó els abaixin, per reduir distàncies entre el dòlar, el marc i el ien. Però qui assegura que el problema s'haurà acabat i que no hi tornarem a ser d'aquí a quatre dies?

Tot plegat suggereix que el món ha canviat més que no ens pensàvem, i que la llibertat de moviments de capital, les te-

Pere Solbes, ministre espanyol d'Economia, ha assegurat categòricament que no hi haurà cap més devaluació de la pesseta. El ministre s'hauria estimat més una devaluació de l'11% o més, en lloc del 7% acordat per l'SME.

lecomunicacions i la informàtica han convertit els mercats financers en una realitat que els països i les estructures polítiques no han paït. Una realitat que marca el ritme de l'economia minut a minut, les vint-i-quatre hores del dia, i que ha convertit les monedes dels dos països perdedors de la Segona Guerra Mundial –el marc i el ien– en les més fortes del planeta.

Jordi Fortuny

